

„Štajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin, za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računari naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptujju, gledališko poslopje številke 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ahi rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 41.

V Ptujju v nedeljo dne 11. oktobra 1908.

IX. letnik.

Svoji k svojim!

To je geslo tistih, ki hočejo pod pretvezo narodnosti iz ljudstva

čimveč denarja izprešati.

Kdo bi veroval, da se gre tem ljudem pri kupčiji za „narodnost“. Gre se jim edino za

dobiček

in ta dobiček hočejo na ta način povečati, da zavijajo svoje

slabo blago,

ki ga že desetletja sem ponujajo in nevednežem prodajajo za

drag denar,

v rdečo-plavo-bele zavitke, da se mečejo v prsa, češ, mi smo Slovenci in le pri nas smejo Slovenci kupovati.

Mi

pa pravimo: pri kupčiji nima narodnost ničesar opraviti. Slab gospodar bi bil, kdor izkazuje svojo narodnost na ta način, da zagospodari svoj denar, da pride na boben . . .

Tam kupi,

kjer veš, da dobiš po ceni in dobro blago, tam si naročuj blago, kjer imaš

zaupanje.

Kmet! Ti veš, da moraš svoje pridelke naprednjaku in Nemcu prodajati. Ali ti odkupijo tvoje vino, tvojo živino, pridelke tvojih njiv in polja prvaški časnikarski pisarji ali dohtarčki? Ne, meščanu v Ptujju, Celju, Mariboru, Ormužu, Slov. Bistrici itd. prodajaj! Zato si ti z njim in on s teboj zvezan. Med vami leži močni gospodarski interes!

Kupuj kjer hočeš,

ali ne pusti se zapeljavati v nesrečo in hujskati v gonjo, ki bi

le tebi škodovala.

Politični pregled.

Vojska? Kdo vè? Danes ne moremo z nikakoršno gotovostjo reči, da se ne prične v kratkem krvava igra z orožjem. Na jugu se vse giblje, vse je v neredu, vse čaka železne odločitve. Dve novici sta svet zlasti presenetili. Prvič novica, da si je vzel srbski knez Ferdinand naslov kralja. Kakor znano, je bila Bulgarija po t. zv. „berolinski pogodbi“ nekako vazalna dežela, podvržena Turčiji, in je imela plačevati tudi gotovo svoto denarja kot tribut. Da se imenuje zdaj knez Ferdinand na-

krat neodvisnega kralja, pomeni torej: Bulgarija je odpovedala Turčiji svojo pokorščino in hoče biti svobodna. Vprašanje je, je-li bode turška vlada to mirno prenesla. Na Turškem se je vršil ravnokar preobrat, ki ni posebno duhov pomiril. Stvar stoji torej tako, da zna vsak trenutek vojska na Balkanu izbruhniti. In ker imajo vse vevlasti gotove interese na Balkanu, zamore priti celo do evropske vojske. — Druga novica, ki je za nas še večjega pomena, je izjava avstrijskega cesarja, da s matra Bozno in Hercegovino za anektirano, medtem ko se potegne avstrijske vojske iz sandžaka Novibazar. Berolinska pogodba je dala Avstriji pravico, okupirati te pokrajine, to se pravi, jih podvrčiti in prevzeti vso upravo, medtem ko je imela Turčija še nekako vladarsko pravo. Avstrija je vrgla milijone v okupacijsko ozemlje. Zdaj po preteku 30 let je prevzela te dežele za svoje, medtem ko je sandžak Novibazar Turčiji prepustila. Tudi zdaj je vprašanje, kaj bodejo vevlasti, Turci in zlasti bozniško-hercegovinski domačini o temu rekli. Da je položaj nevaren, sledi že iz tega, da je več avstrijskih vojnih korov mobiliziranih. Mi stojimo torej v resnih urah in vsak hip zna izbruhniti vojska.

Štajerski deželni proračun za leto 1909 je predložen. Skupna svota potrebsčin znaša 31 milijone 639 tisoč 563 kron. To je za skoraj 2 milijona več kot lansko leto. Rednih dohodkov je nekaj čez 17 milijonov kron. Okroglo 14 1/2 milijonov kron se bode moralo kriti z dkladami.

Obrtniški program. Te dni se je vršil v Gradcu zbor rokodelcev vse države. Na tem zboru se je sprejel rokodelski program, ki obsega sledeče glavne zahteve avstrijskih obrtnikov: 1. Nova obrtna postava, ki odgovarja današnjim razmeram in kulturni veljavi rokodelstva. — 2. Uresničenje samostojnih rokodelskih zbornic ali pa povečanje avtonomnih pravic ter delokroga zvez višjih vrst. — 3. Samostojno zastopstvo obrtništvu v vseh javnih zastopih. — 4. Obrtniški posvetovalci (Beiräte) v vseh obrtniško-političnih instancah. — 5. Izboljšanje in zakonito vtemeljevanje vsega obrtniškega poduka na podlagi praktične izobrazbe. Vstvarjenje postavnega temelja za pospeševanje rokodelstva. — 6. Oblikatorična vpeljava mojsterske izkušnje (Meisterprüfung). — 7. Uresničenje posebnega ministerija za vse zadeve, tikoče se obrtnije. — 8. Uresničenje zadostnih zadržnih inšpektorijev ter zadržnih komisarjev iz rokodelskega stanu. — 9. Ureditev obrtno-statističnega urada. — 10. Vpeljava obligatoričnega zavarovanja za starost, onemoglost, bolezen in nezgode za obrtniški stan. — 11. Postavna ureditev kreditnih in plačilnih razmer. Uresničenje državne centralne zadržne blagajne in postave za varstvo zahteve stavbinskih rokodelcev. — 12. Preosnovitev davčarstva. Odprava obrtnega davka (Erwerbsteuer). Dviganje zadržnih dokladov po davčni oblasti. — 13. Popolno preosnovanje dela v kaznilnicah. Ureditev razpisa javnih del. — 14. Takojšnje uresničenje postave proti nepošteni konkurenci in stroga izvršitev te postave. — 16.

Vstvarjenje državnih pravovarstvenih mest ter splošno uresničenje občinskih posredovalnih uradov. — 17. Uresničenje postav, ki bodo omogočile slabe posledice produktivnih zadrž in razdelilnih ter konzumnih družtev. — To so torej glavne zahteve obrtnikov. V zadnjem času je opaziti krepko gibanje obrtniškega stanu. Povsod se ravno izpoznava potrebo združenega dela za boljšo bodočnost.

Za Srbom — Rumuni. Svoj čas smo natanko povedali, da je srbska trgovinska pogodba za našo živinorejo grozno nevarna. Omenili smo tudi, da obstoja med državami gotova pogodba, po kateri smejo Rumuni, Bulgari in Rusi isti uvoz živine v Avstrijo zahtevati, kakor se ga je dovolilo Srbom. Imeli smo prav, pa čeravno so nam slikali prvaški listi srbsko pogodbo tako lepo. Čujemo namreč, da so se dne 22. septembra rumunski poslaniki odpeljali na Dunaj, da sklepajo trgovinsko pogodbo z Avstro-Ogrsko. Kaj da bodejo ti poslaniki sklepali, o temu smo si pač že na jasnem. Zahtevali bodejo zanesljivo pravico uvoza kmetijskih pridelkov, v prvi vrsti živine, kako jo imajo danes že Srbi. In Rumuni imajo pravico to zahtevati. Naj člani avstrijsko-ogrsko delegacije še tako ropotajo, — Rumuni bodejo ednostavno rekli: mi ne zahtevamo drugega nego tisto pravico, katero ste vi bedasti Avstriji sami Srbom priznali. Kmetije, primite vaše poslance za ušesa, da bodejo odločno proti uvozu tuje živine protestirali in delovali. Mi ne smemo pustiti, da se lahkomišelnost našo domačo živinorejo umori!

Panslavizem, to je tisto protiaustrijsko in proticesarsko stremenje, katerega namen je, raztrgati Avstrijo, raztrgati zgodovinske kronovine Štajersko in Koroško in ustanoviti zaželjeno „jugoslovansko državo“. Našji prvaki klerikalne in liberalne barve so glasom svojih programov, govorov in časnikov popolnoma panslavisti. Oni so vsled tega deželni izdajalci! Oni hočejo Štajerce in Korošce združiti s Hrvati, Srbi, cigani, Bulgari in tako naprej. Oni nas hočejo združiti s tistimi srbi, ki so šele pred par leti svojega lastnega kralja na živinski način umorili in razmesarili. Oni nas hočejo združiti s tistimi Kranjci, ki imajo toliko dolga, da bi se ga radi otresli in ki hočejo, da bi mi Štajerci in Korošci s svojimi krvavimi davki plačevali njih dolgove. Pa iz te moke ne bo kruha! Mi ne maramo takih zvez! Mi smo Avstriji in žalostno bi bilo, ko bi izdali svojo lastno deželo. Panslavisti naj grede med srbske kraljemorice ali pa na Rusko. Pri nas ni prostora za take zločinske stranke. Štajerci, Korošci, vkup, da nas ne premagajo! Živela zelena naša domovina!

Kmetijski dolgovi.

Zopet prihajamo s številkami. Kajti naše prepričanje je, da ne pove niti najkrasnejši govor to, kar zamore povedati številka. Celi teden

lahko poješ ljudem: kmetu se godi slabo, kmet trpi, kmeta se izkorišča. Vse tvoje pridige ne bodejo mnogo pomagale. Ako pa poveš v številkah, koliko dolga ima kmetški stan, potem mora sleherni človek izpoznati, da je treba te grozovite razmere priduhati. Številke nam označijo najboljše resnični položaj.

Kmetški naši prijatelji, čitajte torej sledeče vrstice natanko!

V deželah, kjer imamo redno zemljiško knjigo, to je na spodnjem in zgornjem Avstrijskem, v Salzburgu, na Štajerskem in Koroškem, v Tiroli in na Predarlberskem, na Moravskem in v Šleziji, obsegajo zemljišča skupno 16 milijonov 756 tisoč in 886 hektarjev (1 hektar je 10.000 kvadratnih metrov). Od tega odpade na latifundijsko posestvo 5.796.487 hektarjev, to je 34,6%; na skupna zemljišča odpade 8.653.512 hektarjev, to je 48%; ostala zemljišča, ki obsegajo 2.706.887 hektarjev, padejo na velike in male kmete. Glasom štetja leta 1902 je bilo v poljedelstvu in gozdarstvu skupno 9.070.668 oseb uslužbenih. Od tega jih je bilo posestnikov ali najemnikov 3.424.016 ali 37,7%, družinskih članov 4.389.405 ali 48,3% uradnikov in nadzorovnikov 69.951 to je 0,7%, hlapev in dekel 1.187.296 ali 13,3%. Že te številke nam jasno dokazujejo, da je na deželi veliko premalo delavskih moči, da bi morala biti torej prva skrb državo, popečati se odločno s poselskim vprašanjem.

Vsako leto pride v tehi deželah okroglo 10 tisoč kmetov na boben. Leta 1905 se je sodnijsko-dražbenim potom prodalo 10.723 posestev v vrednosti čez 68 milijonov kron...

Dolgovi kmetov pa znašajo čez 8 milijardev kron. To se pravi, čez 8.000 milijonov kron! En milijon je 1000 krat 1000. Ena milijarda pa je 1.000 milijonov, to je torej 1.000 krat 1.000 krat 1.000. In ako vzamemo to svoto osemkrat, dobimo število kmetškega dolga!!!

Leta 1905 se je zvišal dolg na zemljišču za čez 470 milijonov kron. Sprejelo se je 162.291 hipotekarnih posojil v znesku čez 819 milijonov kron. Od te svote se obrestuje okroglo 37,4 milijonov z nad 6%-nimi obrestmi. Vkljub varnosti se mora večinoma s 5 do 6% obrestovati. Obrestno breme znaša čez 400 milijonov kron; narašča pa vsako leto za 10 milijonov kron...

Človeku se kar meša, ako čita te grozovite številke. Res, norec ali lopov mora biti človek, ki trdi, da se kmetu dobro godi. Država, kje si? Ali ne čutiš tvojo proketo dolžnost, pomagati kmetškemu stanu? Le zdravo kmetijstvo je dobri temelj državi!

Lojze Spindler, bivši socialni demokrat, poznejši urednik nemškega lista, poznejši urednik klerikalno-prvaške „Domovine“ in sedanji urednik liberalno-brezverskega „Narodnega lista“, — kje si bil v času nemirov? Zakaj si se skrival na kolodvoru in v Brenčičevi krčmi? Zakaj je tvoj list le druge v nesrečo hujskal, ti pa si ostal za pečjo? Korajža velja, kaj-ne da, Lojze?

Dopisi.

Ponikva ob južni žel. Dragi „Stajerc“, večkrat sem te že prebiral in pregledoval, pa žalihog, kakšnega dopisa iz Ponikve še pa nisem našel nikdar. Ne vem, ali smo mi tukaj na Ponikvi sami zaspanci, da svet ne ve nič od nas. Kakor vidim je tukaj zelo razširjeno klerikalstvo; to se vidi iz tega, ker gospod kaplan je rekel, da letos ne pojde po pšenični birmi ker je huda suša; pa nekateri ki so mu tako srečno udani, so pa rekli: kaplan je ubog, mu moramo pa po silam dati. Tu to je bil od vsake okolice eden, pa ne da bi bili to samo možje ampak tudi mladeniči in so fehtali od hiše do hiše in kateri ni hotel data je pa rekel da je pogubljen. Ako se ne bodo poboljšali ti pobožneži, še bodem pa več spregovoril od njih.

Mladenič iz Ponikve.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Dragi „Stajerc“! Kakor Ti je znano, da pri nas nobeden častnik ne poroča o neredu, kateri se godi proti kmetškemu

stanu. Torej Te prosimo, da Ti nekoliko Tvoje čitatelje obvestiš, kako se v bogemu davkoplačevalcu od mlečozobnih hujskačev, kateri imajo le nekoliko prepričanja od svoje norosti, čast in poštenje jemlje. Napravila se je 27. kimovca t. l. pri Sv. Jurju od požarne brambe veselica na čast 20 letnice ustanovitvenja pevskega društva, tudi ob enem v čast 60 letnice vladanja našega cesarja; ta veselica je čisto drugi pomen imela, kakor se je reklo. V prvi vrsti se je napadalo v poprečno vse, kar je naprednega mišljenja in kar ne trobi v rogtistih kateri držijo celo stvar v temi. Znano Ti je, da imamo tukaj občinskega predstojnika slovenskega Nemca, kateri je ob enem v rodu z „Pašalikom“ iz štrigovske grabe in Terbegofske občine, pri katerem je bila pred kratkim časom frišna preiskava od orožnikov. Ta Nemec se je močno v svojem govoru zlagal. Celo črez našega vladarja. Opisal je slavnostni jubilejni spreved, ki se je vršil meseca junija t. l. v prizučnosti cesarja na Dunaju, ter omenil, da vladar ni nobenega drugega naroda nagovoril, kakor slovenskega, ko so Kranjci mimo pavilona prikorakali. Zavoljo tega pravi toti Nemec, da je naš slovenski jezik tudi cesarju najljubši in se mora toraj le vsaki tega poslužiti; dalje je govoril ta imeniten govornik, da vsa druga društva nič ne veljajo na slovenskih tleh, kakor ravno le društva teh podrepanikov. Drugi slavnostni govor je imel že dolgo poznani hujskač Bosina; pač pa njegov govor ni bil slavnostni, ampak popolnoma le hujskanje proti naprednikom, kateri niso pri „kmečki zvezi“ in „mladeniškem društvu“. Tudi je napadal učitelje zaradi šolskega petja. Narbolj nikakova pesem od sladkega vinca mu ne gre v glavicu, katero učijo učitelji iz pesmarice otroke v šoli, katero pesem pa je visoki mož Slomšek sam rad prepeval; mislim da gospodje učitelje se držijo svojega predpisa in zapoje vendar razsoditi, kaj je za mladino pohujšljivega in grešnega. Nekdaj je bil to največji greh, ako bi se mladina na kakovi veselici zbirala, ali danes je ravno narobe, ker morajo že solarice zvečer priti na veselico in pa proti jutri domu iti; in to lahko vsaki čitatelj razsodi, kako je to dandanes za našo mladino strupeno. Nekdaj se je govorilo od naših učiteljev, kako grozen odgovor bode dajal vsaki stariši od svojega hišovanja in bode ga Bog za oster račun tirjal. Dandanes ne slišimo več teh besed, ampak, kateri stariši ne pristopijo k tej današnji druhalji svojih otrok, ta so od teh voditeljev imenovani „liberalci“ in „nemčurji“ in še Bogve kaj le za ena fantalinske imena pristavljajo... Kakor je že nekoliko znano, da se je to leto ustanovilo vojaško veteransko društvo, kar je za naše obrekovalce grozen meč v srce. Ne znajo si nikjer mira najti, da bi na vse mogoče načine to društvo poteptali in osramotili, ker je ustanovljeno od takih oseb, kateri imajo popolnoma prepričanje o gospodarstvu in od vsega težnja na svetu, in se ne dajo vsakemu smrkolinu za nos peljati v njihove mreže; to tudi biti ne sme, ker to društvo je le od višje vlade dovoljeno se ustanoviti in potem mirno v tem živeti.

Gorica pri Ptujju. Ko sem šel po svojih potih neko nedeljo skoz Gorico je bila ravno veselica „izobraževalnega društva“, katero je ustanovil neki prvaški študent; ker sem imel obilo časa, sem se podal gor proti znanemu prvaškemu županu Vodošekju, na čigar vrtu je bila veselica. Ko stojim nekaj časa tako med ljudmi, kar zašumi med ljudmi: „Župnik se peljajo“. Res, čez nekaj časa pridriči koleselj, na katerem se je peljal župnik, mogočno pušče cigaro liki turškemu paši; mogočno je stopil z voza in stopal bahato v sobo. Pač davaš prečastiti „lep“ vzgled ljudem. A tedaj, ko je „kje“ kaj za dobiti pod „palec“, tedaj ti je pa dober kmetič. G. Župnik, ti si bodemo zapomnili, kdaj si nas preziral. Kmetje, kdaj pride zopet „beračiti“ po župniji, pokažite mu vrata, in dajte mu čutiti, da Vi tudi razumete njegovo ravnanje. Tistega društva, s katerim je toliko truda imel tisti golobradi študentek, bi pač bolje bilo, da bi ne bilo nikoli zagledalo belega dne, kajti odkar je to društvo v Gorici ni božjega miru. Kodar greš, povsod slišiš po vasi prepire raznih strank. Tukaj se grozi kakšen privržence „črne suknje“ naprednemu možu, da ga bode dal v „Filhos“, pardon „Slov. Gospodarja“ in tako se ta pesen nada-

ljuje, da pride do resnih osebnih razporov in vsega tega je kriv prvak, ker draži miroljubne napredne može. Toliko za danes, drugokrat več.

Tujec, ki vse vidi, sliši in si zapomni.

Sv. Bolfenk v Slov. Goricah. Sram bodi vas „hinavske pobožne“ Bolfenske klerikalce, da se še v „Slov. Gospodarju“ hvalite, kako sijajno se je meseca avgusta t. l. slavnostno odkritja spominke plošče dr. Muršeca vršila; resnice pa ne upate pisati, da ste se pretepali; streljali in so si od vas tolovajsko napadeni naprednjaki, z revolverjem oboroženi, komaj življenje rešili, nadalje kako se hvalite kako radi imate svoje gospe duhovnike in se pritožujete, da sicer precej mladeničev nosi mladeniške znake, a jako mnogo jih je kojih prsa ne kinča krasni „katoliški S. M.“ znak. Vaša ljubezen do gosp. duhovnikov je tako velika, da ste na primer na povelje župnika Ilesiča, ker je bilo njemu v korist in sovražnikom v škodo, za glažek vina, piva ali frakl šnopsa — z mirno vestjo krivo prisegli — in s tem svoj najdražji zaklad — dušo, satanu prodali, poštene farane po krivici preganjali, preklinjali in njim celo — s smrtjo grozili! Gorje takim ljudem na smrtni postelji, ker nima nobeden duhovnik pravice, jim dati za ta vnebojpijoči sodomski greh svete odveze, dokler niso popolnoma poravnali sovražnikom napravljene škode!! Ali vas ne peče vest? Iz ljubezni do sedajnega gosp. župnika jemljete vi Bišanči, naprednemu učitelju M., ki je gotovo boljši kristjan kot vi „kmečki zvezarji in krščansko-socialni kurzovci“, po vsej sili šolsko zemljišče in sadonosnik, kar je bila že od tunkdaj lastnina njegovih prednikov. Rajni gospod dr. Muršec so to šoli šenkali, vi pa sedaj siloma proč jemljete. Ja, ja, ni več svetosti prisege, testamentov! Ko bi rajni gospod tudi vedeli, kako zlahko in častilce imajo in kako sramoto jim sedajni gospodar rojstne hiše dela, bi se razjokali in ne pustili v njo spominke plošče vzdati. Skoraj neverjetno, a vendar popolnoma resnično je, kar si Ti, dragi „Stajerc“, pred kratkim o surovi bandi „katoliških“ mladeničev, krščansko-socialnih kurzovcev in udov ali odbornikov „katoliškega izobraževalnega društva“ pisal. Izobraženi (?) mladeniči, pretepači na dan Muršecove slavnosti, zavoljo tatvine zaprt Čermljanec, kterege oče — rihtar je hodil s Perkovco in Gajserco nad Tebe, dragi „Stajerc“, a si vse vkup nagelno, posebno vi predsednik društva Fr. K. iz Biša na noge in pridno naročajte in nosite „katoliške“ mladenske „S. M.“ znake! Saj so dandanes tudi največji pretepači, prešestniki in prešestnice — najboljši kristjani, če le nosijo katoliške znake in so v raznih društvih in bratovščinah. Kmečka zveza, bodi ponosna na svoje somišljenike, ki so tako hudobni, da se jih domačini, sosed in Ptujčani grozno bojijo zaradi njihove maščevalnosti in surovih napadov. Hvala Ti, dragi „Stajerc“, da se ne bojiš pisati čiste resnice o pobožnih Bolfencih!

Vuhred. — Dragi gospod urednik! Zgrabim pero z desno roko, porinem ga v črnilo in Vas pozdravim črez hrib in dolino. Ko sem bral predzadnje številko „Marburgerce“, sem si mislil, o ti ferdamana aha, to pa tudi ni mus sein biti, to se mora hitro popraviti. S povzdignjenimi tacami Vas prosim, ponatisnite v Vašem cenjenem listu sledeče punkte. 1. Ni res, da sem hotel polnoletnost doseči zavoljo tega, da mi „Stajerc“ ne more mojo mokroušesnost naprej očitati, ampak stvar je taka. Meni gre presneto trda za ljubi denar. Zatoraj smo ustanovili v Remšniku ob državni cesti velikansko posojilnico. Zdaj pa čakam da bodo tamošnji kmetje vanjo nanosili denarja, katerega si hočem potem izposoditi; zato pa moram biti polnoleten. Zastopite? Tak je baj. 2. Ni res, da bi bil videl na živinskem sejmu vole, ki so večji od mene, res pa je, da sem bil jaz največji med njimi. 3. Ni res, da bi mi gospod marenberški sodnik, ko sem v njegovi kanceliji kadil kakor rauhfank, bil rekel, naj si rajni kruha kupim, res pa je, da me je gospod sodnik iz kancelije napodil, da se je kar kadilo za menoj, in sem se močno čudil, kako je to mogoče, če človek predi vleče, pa se vžadi kadi. 4. Samo to je res, da ji bom prej ko slej popihal v Prago k babici Slaviji.

Tam pa brez skrbi se fajfa kadi,

Oj ti ferdamana aha ti.

Kenibus nos?

Lincoln Hi. Amerika. Cenjeni g. urednik! Dovolite mi mali prostorček v Vašem cenjenem časniku. Najprve Vam poročam žalostno vest. Naš rojak Andrej Sprogar šel je pred mesecem v gozd nabirat divje grozdje in to z večimi svojimi tovariši. Splezal je na precej visoko drevo; oberaje grozdje in nič sluteč hudega, pride mimo nek lovec, pomeri in ustrelji iz puške; kakor se lovec zagovarja videl je na drevesu nekega ptica a mesto ptiča priletelo je iz drevesa človeško telo; bil je naš Andrej. Prepeljali smo ga nezavestnega v bolnišnico. Angleški zdravniki so nad njim popolnoma obupali in mi izjavili, da zanj ni nobene pomoči, na kar letim ves usupnjem k enem nemškemu, jako staremu zdravniku in ga milo prosim, naj gre z menoj v bolnico, če bi bilo znabiti mogoče še rešiti mlado življenje; stari zdravnik ga preišče in je jako kimal z glavo, ker kugla je bila v trebuhu; malo časa so se zdravniki posvetovali, konečno pravi moj stari zdravnik: poskusil bom nevarno delo z operacijo, kajti življenje je tako in tako pri kraju. Po operaciji se je naš bolnik precej dobro počutil, kajti bil je poln krvi, ker se mu je odprtina od zunaj zamašila; ustreljen je bil naravnost v jetre; ko ga pridem drugi dan obiskat, mi je zdravnik izjavil, da njegovo življenje je najbrž pri kraju; po njegovem mnenju bi še imel le živeti 24 ur, kajti jetre ni bilo mogoče zašiti in je kri s polno močjo odhajala. Po preteko nekaj časa pride zopet imenovani zdravnik z neko srebrno kroglo in mu jo položi na jeterno odprtino, s tem je bila kri ustavljena in danes je že mesec dni in se že počuti čilega in zdravega. Lahkomišljeni lovec je pod ključem. Sprogar je šele eno leto v Ameriki; doma na Sp. Štajerskem pri Poličanah, priden in fleten dečko in vaš somišljenik, star 26 let. — Nadalje Vam naznanjam, gospod urednik, da je denarna kriza tukaj večinoma polegla in so prišli za nas boljši časi. Po zadnji kontroli se naše banke precej dobro stojijo. Z delom se povsod začena; letino imamo jako dobro, žitja obilo, upati je da tudi tam ne bode prevelike draginje kajti bote lahko iz Amerike potrebno po ceni dobili. Konečno bi Vas pa prosil g. urednik, za vašo krtačo; rad bi malo pokrtalil neko klerikalno trojico. Pred nekaj leti prišel je v Ameriko Janez Stefek vulgo Slovak, Simon Leskovar in za njim njegova žena. Ker je pa ta trojica tako klerikalno in sveto živela, sem opazoval njih življenje. Enkrat sem ležal v postranski sobi in navidezno spal in smrčal; na enkrat začne Janez Stefek Leskovarjovo ženo nagovarjati za prepovedane reči; a Eva se ni dolgo obotavljala. Ker se pa g. Leskovar ni nikakor mogel s svojo ženo sporazumiti, jo je poslal doma v Poličane; za njo je tudi Janez Stefek oddišel. Ker se pa Janez Stefeku vulgo Slovaku neki tam ne dopade in namerava nazaj v Ameriko, svetujem ti ko tvoj prijatelj in šlaf-kamerad, da se ne vrneš sem v Lincoln, kajti tukaj boš linčan. G. Leskovar ima vse pripravljeno. Zajel sem iz vrča le nekaj, a vedi, da je v vrču še veliko vsebine kar pride v priložnosti na dan!

Tvoj „šlaf-kamerad“.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

„Na vrhuncu našega stremljenja in naših skrbi mora stati kmetijsko vprašanje. Mi moramo ustvariti samostojni in krepki kmetijski stan. Že pred 60. leti, ko sem študiral v Göttingen, izpoznal sem važnost agrarnega vprašanja. To mi je položil v srce moj takratni učitelj profesor Georg Hausen. Imel sem za učitelja tudi narodna ekonoma Rau in Roscher. Agrarno vprašanje je tisto, s katerim se največ pečam. Za nas je kmetijsko vprašanje tudi narodno vprašanje. Ono ima tudi odločilni vpliv na razvoj armade. Samoumevno je, da se prosti, samostojni kmetje z popolnoma drugačnimi patriotičnimi čutili za svojo domovino zavzemajo nego ljudje, ki so napol tlačani.“

Rumunski min.-pred. Sturdza.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kmetje drugod in pri nas.

Če se ozremo nekoliko po svetu, vidimo, da so si znali pridobiti kmetje po nekaterih krajih več samostojnosti, pravic in spoštovanja,

nego naš kmet. Po našem kmetu jasejo še vedno drugi stanovi ter ga izkoriščajo, kakor le znajo in morejo. Med tem ko drugod z besedo „kmet“ koga najbolj počastijo, rabi naša gospoda to besedo za onega, ki ga hoče posebno osramotiti.

Pač zadnji čas bi bil, da se kmetje tudi pri nas postavimo na noge. Ali naj še nadalje vsakdo poljubno pometa z nami? Ne! Dovolj je bilo tega!

Če hočemo dobiti kmetje več pravic in več spoštovanja, hodimo tudi mi po poti, ki so jo hodili kmetovalci v naprednih krajih. Posnemajmo Čehe, Nemce, Francoze, osobito pa Amerikance!

Kako so prišli ti do boljšega stanja?

Pred vsem so spoznali, da človek, ki nič ne zna tudi nič ne velja. Zato so se kmetje izobrazili. Na Češkem in Moravskem najdemo zaradi tega vse polno kmetov, kmetov v pravem pomenu besede, ki so izvršili gimnazijo, realko, srednjo in višo kmetijsko šolo. Ti kmetje ne znajo samo obračati pluga, marveč tudi pero. Poglejmo, koliko imamo takih kmetov pri nas! Če je bil kedo v drugi latinski, že noče na kmetijo in naj bo ta še tako lepa. Rajši je pisar ali vojak, nego kmetovalec. Če postane pa vendarle kmet, vedno misli, da je kaj vzvišenega, zato se noče nazveti kmetjskega duha in tak „polučenjak“ ni za nobeno kmetjsko delo. Ker nočejo naši posestniki svojih sinov izobraziti, zato nimamo tudi kmetjskih zastopnikov in si moramo vedno izposojevati v ta namen može iz drugih stanov, čestokrat stanov, ki nimajo s kmetijstvom prav nobene stike. Gotovo je torej da ne pridemo kmetje pri nas toliko časa do svojih pravic, dokler ne dobimo zastopnikov iz svoje srede, ker le kmet ve, kje ga čevlji žuli, in dokler ne opustimo današnjega boja — za oslovo senco.

Marsikdo bo mislil, da učen kmet ni za nobeno kmetijsko delo. To ni res! Kmetjskega dela sramuje se samo neumnež, pravemu inteligentnemu človeku pa niti na um ne pride, da bi bilo to kaj sramotnega. Kdor je čital zgodovino, ta bi nam lahko povedal, koliko visokih in slavnih mož se je pečalo s kmetijstvom. Dobrega dela naj se pa sploh nikdo ne sramuje. Blagor onemu, ki dela lahko tudi s telesom! Koliko jih je, ki bi radi delali, a ne morejo.

Pri nas je treba, če se hočemo postaviti kmetje na lastne noge, tudi več uzornih kmetov. V vsaki vasi bi jih moralo biti nekoliko. Ti naj bi bili potem voditelji in učitelji kmetjskega ljudstva. Oni naj pokažejo s vzgledom, kako se mora dandanes kmet obnašati na polju, v vinogradu, v sadovnjaku, v kleti, v hlevu itd. Ti bi morali biti toraj drugim v izgled, kajti naš priprost kmet ne da se prepričati samo z besedo, marveč on hoče tudi videti. Drugod je takih uzor-kmetovalec vse polno, zato napredujejo vsi. Tudi pri nas jih imamo že precej, toda še vse premalo.

Ti kmetje, ki so se navadno bolj s svojo pridnostjo in s čitanjem kmetijskega časopisja in kmetijskih knjig nego s šolo izobrazili, morali bi biti, kakor prej rečeno, tudi učitelji drugim, manj ukim kmetom. Na Češkem in Nemškem shajajo se kmetje ob nedeljah popoldne v kmetijskih podružnicah ali kmetijskih čitalnicah, kjer čitajo bolj inteligentni med njimi kmetijske članke, o katerih se potem na sploh razgovarja. Kaj delajo pa naši kmetje? Komaj konča nedeljski blagoslov, pa izginejo v krčmo, od koder jih ne zvabi zlahka niti prošnja žene, niti lačnih otrok. To pa naj bi še bilo, ako se človek drži v pi-jaci mere, kajti vsakemu je treba včasih nekoliko razvedrila in veselja. Marsikedo naleze se ga pa tako, da ne zna več ne kaj govori, ne kaj dela. Tak človek mora oboleti, a z njim trpi potem družina in premoženje gre podzlo. In kaj se pri nas v krčmi vse govori? Drugod gredo kmetje včasih tudi v krčmo, toda tu premetavajo kmetijska vprašanja, pri nas pa večinoma — politiko in sploh reči, ki niso za kmeta. Tu je treba, da nastopajo kmetovalci, ki so se že zavledli svojega stanu. Tudi pri nas peljejo naj se povsod nedeljski sestanki, kjer naj se predavajo ali čitajo kmetijska vprašanja in kmalu izgine iz naše hiše nemili gost, ki mu pravimo siromastvo in če se kmetje povspemo do večje izomike, spoštovali nas bodo tudi drugi stanovi,

a mi jim ne bomo vedno le tlačili, marveč zlepa ali zgrda, dobiti moramo ono, kar nam pritiče — pravico.

K srbski trgovinski pogodbi.

18. dne avgusta t. l. je srbska skupščina sprejela trgovinsko pogodbo, sklenjeno z avstrijsko-ogrsko vlado, kar je dalo industrije in veletrgovinskim krogom povod, da so od vlade takoj zahtevali, naj stopi pogodba na podlagi oblastvitene postave nemudoma v veljavo. Na drugi strani pa so zastopniki agrarnih strank vplivali na ministrskega predsednika, da bi na ustaven način rešil pogodbo. Torej imamo tukaj nasprotje med industrije in agrarnimi interesi in sedaj je naša naloga, da tukaj razložimo, pojasnimo in odpravimo nasprotstva.

Pooblastitvena postava, ki daje vladi pravico, da sklene še ne rešene pogodbe z inozemstvom, je z dne 21. decembra 1907, a ima izrecno omejitveno pripombo, da se morajo vse pogodbe, ki se raztezajo ali ki bi naj veljale dalje ko do 31. decembra 1908, na vsak način rešiti prej ustavno. Pri trgovinski pogodbi pa ni določen nikak provizorij, kajti, ni se sklenilo, da naj velja le do konca tega leta, ampak ona bi naj veljala za dobo 10 let. In zaradi tega se krije zahteva agrarcev popolnoma z besedilom pooblastitvene postave. Že, ko se je ta postava sprejela, je sklenila zbornica resolucijo, ki je bila naperjena proti eventualni popustivosti na polju uvoza živine in mesa iz balkanskih dežel in 9. julija t. l. je protestirala prosta agrarna zveza proti temu, da bi se trgovinska pogodba s Srbijo rešila na podlagi pooblastitvene postave.

Kar se tiče pogodbe same, pa bo gotovo zadostovalo, če v sledečem na kratko obrazložimo vzroke, zakaj so avstrijski kmetovalci bili proti tej pogodbi.

Pred vsem moramo opozoriti na to, da je naš izvoz živine v Nemčijo in v Švico zaradi neprimerno zvišanih carin zelo nazadovale. V »Fremdenblattu« je izšel pred kratkim članek poljedelskega ministra dr. Ebenhocha, v katerem pravi minister, da smo poslali leta 1907, 100.098 glav živine manj v Nemčijo; denarja smo dobili za izvoženo živino 395 milijonov manj. Če še vračunamo izvoz konj in izvoz v Italijo, se je znižal naš izvoz v celoti leta 1907. za 678 milijonov kron. Ker pa se lahko statistično dokaže, da mora naša monarhija izvažati živino, je pač popolnoma naravno, da upliva doma zaostala živina neugodno na ceno živine. K temu še pride, da je letos zaradi dolgotrajne suše nastopilo občutno pomanjkanje krme, tako da se je ponujalo še več živine za prodajo, kar pa zna dovesti do velikega poloma v trenutku, ko boče vsled uveljavljenje trgovinske pogodbe s Srbijo upanje na boljše cene uničeno. Posledice te pogodbe pa se ne bodo kazale samo v tem, da bo prišla večina za prodajo določene živine na dunajski sejmi, ampak tudi v tem, da bodo za Srbijo zahtevali tudi druge balkanske države, Bolgarija in Rumunija, za sebe iste ugodnosti.

K vsemu temu še pride drug moment. Če lahko verujemo poročilom raznih dnevnikov, se je Srbiji dovolilo, da sme dovoljeno množino mesa uvažati ne s carino za meso, ampak za živo blago. To bi bila velika ugodnost posebne vrste, s katero bi se znižala carina za meso, ki znašaj sedaj 30 K za meterski stot, za dobro polovico. Jasno je, da bi ta ugodnost pripadla nazadnje ne le tudi drugim državam, s katerimi smo v pogodbeni zvezi, ampak sploh vsem onim, s katerimi se urejujejo naše trgovinske zveze le na podlagi večjih upodnosti.

To so nakratko glavni pomisleki, ki govorijo z gospodarske strani proti trgovinski pogodbi s Srbijo in ki so tem lažje umljivi, če si predčimo, da se je z mnogim trudom in delom okrajev, dežele in države in z velikimi žrtvami vendar enkrat posrečilo, da smo našo živinorejo dvignili na višjo stopinjo, kar pa bi bilo popolnoma brez pomena in brez uspeha, če se naša bojazen uresniči.

Tudi moramo kar tukaj konstatirati, da je trditve, ki jo zastopa pogodbi prijazno časopisje, da se moramo čuditi, da ogrski živinorejci, ki bi jih uvoz vendar občutnejše zadel ko pa avstrijske, niso proti pogodbi, da je ta trditve po najnovjših poročilih v listu ogrskega deželnega kulturnega sveta neresnična, ker se pravi v listu tega društva, da pomeni uvoz živine hud udarec za ogrsko živinorejo in da se mora delati z vsemi močmi zoper to določbo v pogodbi.

Res je, da imajo ruzgiji, ki jih navajajo industrije in kmetje za pogodbo, marsikaj na sebi in želiti bi bilo, da bi ne bilo tako nastrote med industrije in agrarji, vendar pa za narodnega gospodarja, ki gleda vso stvar z zvišenega stališča, ne bo težko, v tem nasprotovanju različnih mnenj zadeti pravo. V tem oziru opozarjamo samo na profesorja dr. Oldenburga, ki določa za industrije in razvoj v svoji knjigi »Deutschland als Industriestaat« sledeče meje: »Trdno pritiče narodnega gospodarstva tvori kmetijstvo, ki nosi industrijo na svojih ramah. Dokler še ni vsa zemlja pozidana, se lahko širi pritiče do meje dežel; če se na ta način razširi podlaga, se lahko razširi tudi prvo nadstropje: industrija. Dalje, kjer ni kmetijske podlage, se industrija ne more širiti, razun če živi njeno ljudstvo od inozemske hrane in če je nekatere vrste izvozna industrija, ki dela na inozemstvu in se od njega živi. Na ta način se razraste industrije in nadstropje stransko daleč čez meje v inozemstvo in sloni na umetnih stebrih, ki jih tvori inozemska trgovina in ki stoje na tujih tleh. A ti stebri stoje na tujih tleh le tako dolgo, dokler dovoljuje lastnik tuje zemlje. Če hoče enkrat sam rabiti dotično zemljo, izginejo stebri, z njimi pa izgine tudi nadstropje. Da je to naziranje pravilno, o tem ne bo dvomil nobeden pameten naroden gospodar ali politik; zato pa

se mora zahtevati, da se bori pri sklepanju o trgovinski pogodbi s Srbijo tudi na to oziralo.

Član družbe.

Trgovinska pogodba je stopila med tem na podlagi pooblastilne postave dne 30. avgusta provizorično do 31. decembra 1908 v veljavo.

(Opomba uredništva.)

Novice.

Trgatev. Lepi krasni časi trgateve so pričeli. V vinogradih streljajo, mladina vriska in poje, in grozd za grozdom roma pod prešo, da nam s svojo krvjo oslaja življenje... Trgatev! Najkrasnejši čas celega leta! Koliko življenja in koliko veselja je od tebe odvisnega! Življenja, — kajti ti si plačilo za celo leto truda in dela. Dragocena kapljica je sok grozdja; — kri, znoj kmeta je to, — čimlejša je trta, temveč dela in trpljenja kmetovega je zahtevala... Gospoda v velikih mestih pije zlato vinsko kapljico iz zelenih naših gor. Kristalni kozarci žvenketajo in hvalospevi naši trti donijo do stropa —

„Oče nebeški zdaj

še en kozarček daj —“

— a nikdo, nikdo se ne spomni na vstvaritelja te krasote, na kmeta, ki je delal in trpel in se mučil in tresel pred nevihto in molil iz vročega srca k Večnemu, naj mu ohrani nežno rastlino do sadu... Kmet-vinogradnik, ali ne čutiš ponos v sebi, ko vidiš, da se raduje celi svet nad tem, kar je tvoje delo stvarilo, izsesalo iz zemljice?! Kmetijski ponos, vzdrami se v času trgateve, ko zavladajo po celem svetu veselje, ker si bil ti priden, — razkošje, ker si se ti celo leto mučil, — sreča, ker si žrtvoval ti kmet nehvaležnemu svetu svojo kri... Bodi nam pozdravljena, krasna trgatev, ki nam dokazuješ moč kmeta, ki nam daješ veselje za zeleno domačo grudo, — ti trgatev, ki si praznični čas... Mladina, raduj se, trgatev je krasna!

Vinogradniki! Pričela se je vinska trgatev in kmetje že prihajajo v mesta, da bi prodali svoj vinski mošt. Trgatev je v splošnem imenitna in izpolnjuje pač vse nade. Tudi kakovost letošnjega pridelka je taka, da smemo z njo zadovoljni biti. Ali na nekaj moramo vinogradnike vendar opozoriti! Kakor znano, velja zdaj je nova vinska postava in tudi kletarski nadzorniki so že imenovani. Opozarjamo tedaj kmete, naj se nikaner ne pustijo zapeljati, da bi mešali in kvarili vina. Zlasti prosimo kmete v njih interesu, naj ne mešajo vinskega mošta z sadnim moštom. Prišli bi v hudo kazen in imeli veliko škodo. Tudi glede cene naj se kmeti preje posvetujejo z strokovnjaki. Tja v en dan ni treba vina prodajati. Cene se lahko izve! Torej še enkrat: vinogradniki, pozor! Trgatev je šele dobra, kadar imate — denar v žepu!

Psovke dokazujejo po navadi pomanjkanje resnih argumentov. Človek, ki ve, da je v krivici in ki je dovolj nesramen, da tega ne izpove, psuje in vpije. Približno na tem stališču stojijo tudi prvaški listi. Edino v navadnimi psovkami, kakor se jih čuje le v predmestnih kremah, hočejo svojim čitateljem pesek v oči natresti. Vbogi čitatelji prvaških zakotnih lističev, kako se nam smilite! Vi še ne čutite, za kako neumne vas imajo uredniki vaših lastnih časopisov!... Nam je pač vse eno, ali nas ti prvaški časnikarski poštenjakoviči hvalijo ali pa psujejo. Za te ljudi imamo le pomilovalni nasmeš. In čimbolj nas psujejo, tembolj čutimo potrebo pametnega naprednega dela. Čimbolj kričijo, tembolj dokazujejo svojo onemoglost. Čimbolj se jezijo, tembolj kažejo otročjo svojo slabost, smrkolinsko svojo naravo. Vsaka psovka, ki jo napišejo naši nasprotniki, je le dokaz, da so s svojimi argumenti pri kraju in da le pljujejo ogenj ter žveplo, ker ne znajo drugega. Bal se teh groženj nikdo ne bode! Presneto otročji bi morali biti, ko bi se zbal na primer enega Spindlerja. Ta študent si pač preveč domišlja. On hoče biti ne vemo kaj. Menda izveličar ali prerok slovenskega naroda. Pač revno, žalostno bi moralo biti to slovensko ljudstvo, ko bi bilo odvisno od takih prerokov in izveličarjev. Gospod Lojze Spindler naj se imenuje Vekoslav ali kakorkoli hoče, zato je v javnem življenju spodnje Štajerske vendar le — ničla. In čez to dejstvo mu ne pomaga nobena psovka, pa če je še tako nesramna, nobena laž, pa če je še tako neumna

in gorostasna. Lojzek, ne smeš sam svojo osebito, saj vendar veš koliko veljave ti gre! Saj ve danes vendar vsakdo, da si le hlapček prvaških dohtarjev, da moraš plesati, kakor žvižgajo prvaški dohtarji, ker bi drugače dobil broc, kakor si jo svoj čas dobil od uredništva „Domovine“. Mi se s tako malenkostno osebito, kakor je ta Spindler, res ne bodedo več pečavali. Škoda papirja in tinte! V splošnem pa ponavljamo prvaškim listom: Le psujte naprej, vsaka vaših neumnih, surovih psovka pade na vas nazaj in prišel bode čas, ko se bodedo prvaki v lastnem blatu zadušili...

Iz Spodnje-Štajerskega.

Smrtne obsodbe in grozila pisma so dobili, kakor smo že poročali, nekateri možje, katere imajo prvaški hujskači za voditelje naprednega gibanja. Tako je dobil župan Ornič od nekega „anarhističnega društva“, ki pa je čudom čuda v prvaških rokah, smrtno obsodbo. Istotako g. dr. Plachki in urednik g. Walter v Celju. Posebno piko imajo ti fantalini seveda tudi na našega urednika g. Linhart, ki je dobil skupno 26 grozljivih pism. Na vsa ta otročje-falotska pisma imamo seveda samo en odgovor in to je — zaničevanje. Fej čez take ljudi, ki grozijo z umorom! Fej čez te strahopetneže, ki jih je le gobec in nič drugega!

Kaznovani prvaki v Sevnici. Kakor znano, je bila nemška šola v Sevnici že davno prvakom trn v očesu. Sovražili so jo v dnu svoje duše. In sovražijo jo še danes. Kajti ti ljudje dobro vedo, da bi se ljudstvo že davno otreslo prvaške jarma, jarma izsesalcev in pijavk, ko bi se pridobilo potom nemškega jezika potrebne izobrazbe. Že pred dvema letoma so napadli nahujskani sevnški prvaki nemške šolske otroke. Kako surov mora biti odrašen človek, ki se ne sramuje, izpustiti svojo narodnjaško jezo nad nedolžno deco! In vendar se je to že v Sevnici zgodilo. Ko pa so se pojavili zadnji izbruhi prvaške gonje in so zaslepljeni ljudje razbijali tujo imetje, hoteli so pokazati tudi sevnški „narodnjaki“ svojo „prepričanje“. Ali imeli so smolo. Sodnja jih je zasačila, obtožila in obsodila. Ravno ta slučaj nam dokazuje dva dejstva. Prvič dejstvo, da kmetje, sploh široka masa slovenskega ljudstva nima ničesar opraviti s temi brezvestnimi napadi in da imamo na Štajerskem le nekaj zločinskih hujskačev, ki se s takimi napadi pečajo. Drugič pa, da imajo prvaki največjo jezo na nemške šole. Oni se bojijo te nemške šole, ako rayno jo rabijo sami za-se in za svojo deco. Bojijo se te nemške šole, ker dobro vedo, da se da le neumno ljudstvo izkoristi in v narodnjaške namene zlorabljati, — pametno ljudstvo vzame metljo in pomede s temi narodnjaško-bedastimi smetmi... Kakor smo že poročali, so napadli sevnški narodnjaki ponoči nemško šolo in razbili poslopju okna. Ali bili so zasačeni in so se morali pred sodnijo za svoj junaški čin zagovarjati. Toženi so bili: sodnijski pisar Friderik Visjak, v državni tiskarni na Dunaju uslužbeni Gustav Simončič, ljubljanski plakater J. Smolej in mlinar Anton Poljanec. Zadnji je precej premožen; ko so ga zaprli, našli so pri njemu 2.500 kron denarja. Obtoženci so se delali seveda za nedolžne in so metalni krivdo eden na drugega. Vsi so naglašali, da so bili nahujskani in pijani. Seveda, najprve napravijo ti junaki nesramno lumparijo, potem pa prosijo za milost, češ da so bili pijani. Priče so izpovedale, da se je vrglo proti šoli 15 težkih kamenjev in ciglov; nekateri teh kamenjev so bili do 2 kil težki. S takimi rokovanjskimi čini so hoteli prvaki v Sevnici svojo „narodnost“ dokazati. Nemške priče, zlasti g. nadučitelj Tomituh so vkljub temu sodnike za milost prosile. In res so bili obdolženci milostno kaznovani. Poljanec je bil obsojen na 4 tednov ječe, Visjak in Simončič vsak na 3 tedne ječe, Smolej pa na 14 dni zapora s trdim ležiščem. Tako si bodejo ti tički že zapomnili, kaj se pravi drugo lastnino poškodovati in hujskače poslušati. Žal da se tiste lopove ne more zapreti, ki so pravzaprav glavni krivci in ki sedijo v uredništvih prvaških listov...

Napad na Brežice? Sprejeli smo nesramni in naravnost krvoločni spis, ki so ga izdali brežiški prvaki, da bi nahujskali kmetško ljudstvo za napad Brežic v nedeljo 11. t. m. Hujskanje

teh brezvestnežev je tako nesramno, da se prvaki sami bojijo prevzeti odgovornost za svoje zločinsko ravnanje. Zato so pustili dotični list v neki tuji hrvaški tiskarni tiskati. Mi opozarjamo kmete brežiškega okraja, naj se ne pustijo nahujskati in naj držijo tudi svoje sinove doma! V Brežicah je vojaštvo in škoda je krvi privaliti za podle, prvaške hujskače!

Proti nemški šoli v Hrastniku delajo prvaki, zlasti Roševi pobje, z vsemi močmi. Malodane obljubujejo nebesa vsakemu, ki ne pošilja svojih otrok v nemško šolo. Ali vse jim nič ne pomaga. Letos se je v hrastniško šolo še 15 otrok več kot lani vpisalo. Le tako naprej, prvaki.

Sejem v Ptuj. Živinski in svinjski sejem, ki je bil obenem tudi sejem s konji in žrebtami, in ki se je vršil 7. oktobra se je dobro obnesel. Prignalo se je 180 konj, 750 komadov govede in 680 prašičev. Trgovina je bila pri navadni ceni dobra. Prihodnji svinjski sejem se vrši dne 14. oktobra 1908. Ostale tržne cene (katere smo objavili v zadnji številki v posebni tabeli) se niso spremenile.

V št. lju v Slov. gor. se vrši potovalno zborovanje kmetijske podružnice pri št. lju v Slov. gor. v nedeljo, 18. oktobra t. l. ob pol 3 popoldne v gostilni gospoda Ornika na Jarenini. Govoril bo deželni potovalni učitelj za živinorejo, gospod Martin Jelovšek o pomoči pri porodih živine in o prvi pomoči pri nezgodah. P. n. člani kmetijske podružnice in kmetovci so uljudno vabljeni, da se zborovanja udeležijo v kolikor mogoče velikem številu.

Lepo! Kakor znano, je napovedal svoj čas prvaški kamnosek Čamernek v Celju konkurz. V sled tega se mu je tudi koncesija za obrt odtegnila. Zdaj ga je pa rešil neki nemški kamnosek Fellner iz Lipnice. Le-ta je posodil banerotnemu Čamerniku svoje ime, tako da ta zopet lahko svojo obrt izvršuje. V silo so torej Nemci tudi najbolj zagriženemu prvaku dobri, kaj-ne?!

Posl. H. Wastian je imenovalo mariborsko pevsko društvo za svojega častnega člana. Čestitamo!

Niti ženske jim niso svete. Neki neznan prvaški falot je napadel v celjski okolici hčerko napredne družine in jo hotel usmrtiti. Žandarmerija išče falota in upamo, da ga bode tudi dobila. Torej tej bandi niti ženske niso svete. Sram jih naj bode, teh polučnih falotov!

V Vojniku bode ustanovilo nemško šolsko društvo novi nemški otroški vrtec.

V Rogaško Slatino je prišlo do 30. septembra 3050 strank s skupno 4442 osebami. Kakor se vidi, se ta izvrstna kopel prav krasno razvija, kar je gotovo celemu okraju le v dobiček.

Vlak je povozil beračico Uršo Cmok i sv. Jurja ob j. žel. Mašina je vlekla nesrečno 10 metrov daleč. Seveda je bila takoj mrtva.

Iz drevesa padel je posestnik Maks Čater na Pečovniku pri Celju. Padel je tako nesrečno, da je v dveh urah umrl.

Umrli je v Laškem trgu g. župnik Zuža. Bil je pravi, dobri duhovnik in vse žaluje za njim. Bodi mu lahka domača zemlja!

V Konjicah je umrl posestnik g. Joh. Wal-land v 86. letu svoje starosti. Bil je eden najznamenitejših meščanov v Konjicah. Čez 50 let je sodeloval v občini. Pravi poštenjak in krepki značaj je bil pokojnik. N. p. v. m.!

Iz ljubosumja je hotela žena H. v Brežicah neko drugo žensko ustreliti. Zadel pa ni dobro. O ti presneta „Eifersucht“!

Iz Koroškega.

Št. Vid v junjski dolini. Lep gospodek je vsakakor naš župnik Jožek Svaton. Kakor znano zna mož imenitno piti; 25 steklenic pive na enem sedežu niti ni preveč. Ali to ni še najhujše. Mož se peča tudi s politiko. Svoje politične nazore pa hoče drugim ljudem na ta način v glavo prisiliti, da jih pretepava, suje in telesno poškoduje. Da je to istina, nam dokazuje zadnji slučaj, ki so se dokončali na sodnji. Dne 22. 7. t. l. se je namreč vršila pri sodišču glavna razprava proti fajmostru Svatonu zaradi pretepanja enega svojih faranov po imenu Aleks. Wrienz. Župnik je bil obsojen na 20 kron globe odnosno 48 ur zapora. Ta duhovnik krščanske ljubezni je zgolj iz hudobije po noči ob 10. uri dotičnega farana na prostem

napadel, vrgel na tla in ga s pestmi pretepal, kakor delajo to tolovaji in ubijalci. Čudno je bilo, da je prva sodnja tako milo sodila in duhovniškemu pretepaču tako malo kazen naložila. Župnik Svaton pa je bil celo tako predrzen, da se je proti krivdi in kazni pritožil. Pritožbo je pa vložil tudi državni pravdnik. Vzklicna razprava se je vršila dne 4. 9. 1908 v Celovcu. Pritožba župnika-pretepača je bila seveda zavrnjena. Pač pa se je ugodilo pritožbi državnega pravdnika in je bila župnikova kazen zvišana na 60 kron globe odnosno 3 dni zapora. Hm, hm, to si pač Svatonček niti sanjati ni pustil. Njegovi farani pa so baje zelo zadovoljni s to razsodbo. Zdaj bo župnik vsaj vedel, da tudi on ne sme pretepati in da smo pred postavo vsi enaki.

Velikovec. Sprejeli smo od prvaškega g. Steržeta sledeči „popravek“, ki mu ga je skrpal gotovo kakšni farček, ker je sam premalo izobražen: „Slavno uredništvo! Sklicujoč se na § 19. tisk. zak. z dne 17. 12. 1862. blagovolite z ozirom na Vaš članek Velikovec v Vašem listu „Štajerc“ z dne 6. sept. 1908. št. 36 objaviti na istem mestu in z istim črkami v prihodni ali naslednji številki sledeči popravek. Ni res, da jaz uboge kmete, kateri so v stiskah tako podpiram, da jim 22 goldinarjev za met. cent. plačujem.“ Res pa je, da pod 33 do 35 goldinarjev za meterski cent še nisem kupil živine. — V Velikovec dne 25. sept. 1908. — A Sterže.“ — Mi temu „popravku“ seveda niti pitiče ne verujemo. Naš dopisnik nam boče povedal imena tistih kmetov, katerim je Sterže na tako krščanski način pomagal. A potem se pomosimo o stvari nadalje!

Po svetu.

Kamenje na vojake metal je v Ljubljani pri zadnjih izgredih tiskarnarski učenec Kadunc. Mežozobni fantek je bil obsojen na 14 dni zapora. 25 po zadnici bi bilo morda bolje.

Ljubi „Štajerc“! Dve ženski sta se pogovarjali. Prva vpraša: „H kateremu gospodu greš pa ti k spovedi, gospa Maier? Jaz grem k patru Omufrienu.“ — „Ne, ne“, pravi druga, „jaz grem k patru Kozimu; ta me vpraša za tako lepe grehe, da se čutim takoj za 30 let mlajša...“

O mašini za košnjo.

Ako si hoče kdo mašino za košnjo (Mähmaschine) nabaviti, naj napravi preje proračun stroškov: 1. izvršitev zaželjenega dela z mašino; 2. izvršitev istega dela brez mašine. Ako se pregleđa uspehe obeh teh računov, prišlo se boče tudi do sklepa, je-li je nabava mašine za košnjo koristna ali ne.

Ako imamo posestvo z 3-6 hektarjev travnikov, ki se dajo dvakrat kositi, potem znašajo srednji troški košenja sledeče svote:

1. Z mašino za košnjo.

Mašina za košnjo po 240 K, 5% obresti K 12—	
Zavarovanje proti ognju 1%	—24
Amortizacija 5%	24—
Popravki 5%	12—
2 konja po 1½ dneva = 3 konjskih dnij. Mrva in otava skupaj 6 konjskih dnij po 4 K 80 h	28:80
1 hlapec 3 dni po 4 K 80 h	14:40
Razne potrebščine	3:84
Troški košnje za mašino znašajo torej skupaj	K 95:28

2. Košnja s koso.

Košnja 3-6 hektarjev travnika (mrva in otava) zahteva 20 možkih delavnih moči po 5 K 70 h = 115 K 52 h. Pri košnji z mašino nam pride torej delo za okroglo 20 K 70 h ceneje nego pri košnji s koso. Ozirati se mora tudi na to, da je košnja z mašino veliko hitreje končana. S tem se prepriča, da bi postala krma trda, kar zmanjša njeno redilno vrednost.

V splošnem se torej lahko reče: ako imamo 2½ do 3½ hektarjev travnika, potem se na vsak način rentira nabava mašine za košnjo.

Razvoj meliorizacij na Štajerskem.

Veselo je, da je tudi v letih 1905. in 1906. meliorizacijstvo na Štajerskem stalno napredovalo.

Tako je znašalo v letu 1905 število pršenj za meliorizacijske načrte 289, leta 1906. celo 330, leta 1904. pa samo 221. Vedno napredovanje prošelj nam daje pravico sklepati, da se zanimanje za meliorizacije med kmetovalci vedno bolj širi in da bo to napredovanje stalno.

Zadružniški načrti so se v dobi, o kateri poročamo, popolnoma izvršili in že ogledali in odobrili.

Št.	Okraj	Zadruga	Meliorizirano površje		Dejanski stroški	
			ha	a	K	vin.
1	Fehring	Perlstein	6	—	1701	73
2	Fürstenfeld	Dietersdorf	17	06	5208	95
3	Fürstenfeld	Tauendorf	68	33	22008	32
4	Fürstenfeld	Obgrün	9	65	3996	92
5	Fürstenfeld	Söchau	24	74	7863	50
6	Gradec-okolica	Dobl	19	18	6711	70
7	Hartberg	Unterrohr	13	75	2410	48
8	Hartberg	Neudau	60	73	16551	24
9	Hartberg	Waltersd.-Sobersd.	11	67	3576	77
10	Lipnica	Ragnitz I.	16	20	7906	81
Skupno			247	31	77936	42

Manjših meliorizacij (načrtov posameznih kmetovalcev) se je v letu 1905. izvršilo 155 s skupno površino 187 ha 26 a in stroški 78.569 kron 62 vin., leta 1906. 224 s skupno površino 318 ha 58 a in stroški 127.511 kron 91 vin., torej skupno 379 s skupno površino 505 ha 84 a in s skupnimi stroški v znesku 206.080 kron 63 vinarja.

Da dobimo pregled o meliorizacijskem delovanju po posameznih okrajih, pokažemo tukaj v tabeli število malih meliorizacijskih načrtov z površino in stroški, pregledno urejeno po posameznih okrajih:

Št.	Okraj	Število izvršenih načrtov	Zboljšana površina		Stroški	
			ha	a	K	vin.
1	Birkfeld	7	3	52	1666	40
2	Deutschlandsberg	1	—	05	360	15
3	Kozje	1	—	45	198	91
4	Ivnica	4	5	12	1379	44
5	Fehring	37	41	61	22472	—
6	Feldbach	21	25	16	13529	82
7	Ormuž	2	1	94	1315	24
8	Frohnleiten	1	1	80	570	—
9	Fürstenfeld	89	116	32	51059	67
10	Gleisdorf	29	36	66	16736	33
11	Konjice	8	23	20	7680	07
12	Gradec-okolica	5	11	05	4883	67
13	Hartberg	27	26	17	8328	51
14	Irdning	11	12	26	3632	58
15	Judenburg	6	18	—	5662	55
16	Kirchbach	9	7	82	2927	63
17	Knittelfeld	2	1	95	692	20
18	Lipnica	1	3	17	875	90
19	Ljubno	5	14	23	5902	93
20	Liezen	2	3	28	1556	47
21	Ljutomer	2	2	30	876	97
22	Murau	1	1	60	550	—
23	Neumarkt	11	22	59	6547	95
24	Obdach	7	12	18	4807	64
25	Oberwölz	17	23	17	7172	28
26	Oberzeiring	2	1	83	749	79
27	Ptuj (Haloze)	11	9	79	6043	34
28	Pöllau	6	7	08	2558	49
29	Radgona	1	2	50	111	55
30	St. Gallen	1	2	83	820	—
31	Šmarje pri J.	2	1	88	585	83
32	Schladming	6	7	37	2883	02
33	Stainz	32	36	88	14084	93
34	Weiz	2	6	04	1826	12
35	Slov. Bistrica	1	—	50	856	28
36	Slov. Gradec	9	12	54	4175	97
Skupno		379	505	84	206080	63

Največ meliorizacijskega dela je bilo, kakor se vidi iz tabele, v okraju Fürstenfeld. V mnogih okrajih pa se meliorizacija takorekoč šele začinja.

Povprečno lahko računamo, da je na podlagi meliorizacij Štajerska v letih 1905. in 1906. pridelala za 124.000 K več pridelkov.

Da se izobrazijo predelavci pri melioriziranju, so se, kakor druga leta vršili drežni tečaji in sicer leta 1905. na Preski, okr. Ljutomer, leta 1906 pa v Lieznu in Gr.-St. Florjanu.

Razen tega se je vršil na Spodnjem Bregu pri Ptujju z viničarskimi učenci tamošnjih deželnih trsnic in v Gornji Radgoni z viničarskimi

učenci drugih deželnih viničarskih šol po eden šest dni trajajoč tečaj o zazidavi zemeljskih usadov v vinogradih. V Gradcu, 8. marca 1908. Rudolf Werner, dež. kult. inženir.

Veliko posestvo ne daje vedno velikih dobičkov.

V vsakdanjem življenju vidimo prav mnogokrat, da izhajajo kmetovalci na srednjem, da dostikrat celo na majhnem posestvu mnogo lažje, kakor oni, ki imajo obširno premoženje. Uzrok, odkod to prihaja, ni težko izprevideti. Kmet z majhnim posestvom zamore vse mnogo lažje pregledati in drugič, kar je še bolj važno, on zamore izvršiti večino opravil sam ali s svojimi otroci. Tuje delavske moči stanejo dandanes mnogo denarja in zraven tega se jih tudi težko dobi. Zato mora vsak gospodar dvakrat premisliti, predno kupi nov kos zemljišča z namenom, da bi povečal svoje posestvo. Kdor obdeluje svoje polje in travnike, kakor se tiče in tudi v hlevu in na domu sploh dobro gospodari, boče gotovo boljše izhajal, nego da se loti obdelovati preveč in zanemari radi tega celo premoženje.

Tu pa tam misli kak kmetič, da mora povečati število travnikov in z njimi število živine, ko se povsod govori in čita, da nosi dandanes živinoreja največ. Dobro! Cena žitu ni dandanes taka, da bi se morali vrniti k staremu kmet-skemu ponosu, po katerem velja oni največ, ki je obsejal največ zrnja. Predno pa se je nameril gospodar kupiti travnik, pomisli naj še dobro, ako ne bi zamogel dobiti več in boljše píce na kak drugi bolj ceni način. Marsikateri kmet ima travnik, ki bi se dal s primerno obrskbo in z gnojenjem tako zboljšati, da bi pridelal potem na njem lahko dvakrat toliko, kot prej. Ako potrosi n. pr. na tak travnik 10 q Tomasove žindre in ravno toliko kajnita, ima približno 120 K stroškov. To pa niso še davno obresti one glavnice, ki bi jo stal travnik, ker prihajajo k tem tudi prepisnina v zemljiško knjigo, davki itd. Pa ne misliti, da hočemo s tem reči, naj kmet popolnoma opusti dokupovanje primernih zemljišč; ne, če mora kupovati na dolg, potem ga požrejo — kakor se navadno govori — obresti in večji stroški za delavske moči. Nič ne pomaga, upniki so sopesestniki take zadolžene kmetije in čestokrat se dogaja, da se mučijo kmetje od leta do leta samo za svoje upnike in razne posojilnice.

Kolikokrat se sliši v vsakdanjem življenju: „France mora iti pod zlo, ako bo obdeloval še nadalje toliko zemljišča, kakor do sedaj. Lahko bi se rešil, če bi zmanjšal kmetijo tako, da bi jo lahko pregledal in bi delal s svojimi delavskimi močmi.“ V tem je skrita gola resnica. Srečen je oni kmet, ki zamore s svojo družino gospodariti. Domači ljudje si lahko prikratijo, kakor hočejo, osobito pa pri hrani. Saj je znano, da mora marsikatera gospodinja samo radi poslov boljše kuhati. Družina dela ob času žetve in drugih silnih opravil rada kako uro dalje; posli in težaki pa že mrmrajo in posnemajo rokodelece, ki vržejo, kakor udari ura, svoje orodje iz rok. V kmetijstvu pa ni to vselej tako lahko, da se zamore razdeliti čas dela po urah.

Kdor nima torej dovolj kapitala na razpolago in kdor živi v krajih, kjer so delavske moči redke in drage (in kje niso dandanes?) pomisli naj prav dobro, predno poveča svojo kmetijo. Ako povečamo kmetijska zemljišča, povečati moramo v največ slučajih tudi hleve in druge gospodarske prostore. Kdor si pa kupuje hišvo ali ga mora celo na novo zidati, ta zna, koliko to stane! Če se počutiš toraj na svoji majhni kmetiji primeroma dobro in izhajaš povoljno, drži se je! Že marsikedo je padel radi nepremišljenega večanja kmetijskega gospodarstva v dolgove in je šel pod temi pod zlo!

Te vrstice naj bodo opomin za previdnost. Nikakor pa ne misli pisec teh vrstic, naj pusti vsakdo v vseh razmerah vse pri starem! R.

Gospodarske.

Kaj bo letos z živino? Temu vprašanju naj letos posvetijo vso pozornost posebno oni vinarji, ki jih je suša občutno zadela. Deževje v avgustu nam je nevarnost, da nam lahko pomanjkuje krma, bolj prikrilo ko pa odpravilo. Krme,

ki smo jo suho skrmili, ki pa je bila in bi pravzaprav morala biti pripravljena za zimo, nam noben dež več ne vrne, ki je prišel na vse zadnje, na takih travnikih paša malo boljša, ni to noben nadomestek za krmo. Kjer pa je suša travnike popolnoma posmodila in požgala, tam so bili ljudje lahko veseli, če se že pokazalo malo paše; a tudi tam, kjer si je pozneje otava malo opomogla, ni bilo mnogo košnje, ker trava ki jo suša stisne in v rasti zastavi, le jako počasi napreduje. Kakor se živinca, ki je v mladosti v rasti zaostala, nikdar več pošteno ne razvije, tako se tudi ne moro otava; tukaj pomaga edino, če jo hitro pokosimo in na ta način korenije pomladimo; če tudi ni potem več košnje, si vendar paša malo opomore in če ostane vreme do Vseh svetnikov ali še dalje lepo, je že mnogo pridobljeno. Naš skupen nastop je v večini šolskih okrajev omogočil jesensko pašo, tako da imajo posestniki sedaj za september in oktober dovolj pastirjev in pastiric na razpolago. Ti pa se naj sedaj seveda, kolikor je mogoče, za to tudi porabijo. Marsikateri ubogi kočar je vesel, če pridejo njegovi otroci za par mesecev k polni skledi in če si prislužijo pri tem še kako obleko ali par obutala. To se malim pastircem za skrb, ki jo prevzamejo, lahko obljubi, posebno letos, ko bo vsled drage krme dobila paša tem večjo vrednost, če pasemo tudi tam, kjer že leta in leta nismo pasli. Posledice pomanjkanja krme se kažejo jasno na tedenskih sejmi v Gradcu (vsak četrtek). Kjer so julija in avgusta prignali skoro vsakokrat po 100 glav več živine, kakor drugače povprečno računeno; da, bili so celo semji, na katerih smo našli do 2000 glav živine. V zadnjem času se je ta položaj nekoliko zboljšal, ker so prignali manj živine, a še vedno 1600 do 1700 glav in tudi cena se je, posebno za boljšo živino, nekoliko zvišala. Tako bo sedaj ostalo do konca paše, potem pa bodo prignali ljudje gotovo več živine in cena bo ravno tako v isti meri zopet nazadovala. Previden kmetovavec, ki še mora živino oddati, ker nima dovolj krme za zimo, naj ne čaka do zadnje sile ampak naj sedaj med pašo svojo živino počasi proda, ker bo sedaj za njo mnogo boljše plačan, ko pa ob koncu paše ali celo v zadnjem trenutku, ko jo bo moral oddati za vsako, tudi slepo ceno. Če pa smo za sedaj prisiljeni zmanjšati število svojih goved, vendar ne smemo pozabiti na prihodnost in moramo misliti že sedaj nato, kako si bomo število glav zopet izpolnili. Znižana cena, ki je nastala vsled velikega pomanjkanja krme, se pozna posebno pri teletih, za katera se danes večkrat ponuja celo polovico manj, ko pa pred par leti. Namestu, da bi letos teleta za polovično ceno oddali, storimo mnogo boljše če jih redimo. Vsak dober bikič, vsaka dobra telička od dobre molzne krave, ki obeta, da bo tudi sama dobra dojnica, naj se redi: v dveh letih bo imela taka živina ceno, ki nam bo bogato plačala krmo. In suhe krme taka teleta v prvi zimi ne rabijo ravno mnogo. Tako si prodano živino nadomestimo sami doma in pozneje nam ne bo treba kupovati živine, ki bo takrat gotovo zelo draga.

Regula.

Zaradi pomanjkanja krme je treba največje varčnosti s pridelano krmo. Paziti je, da se nič ne pogubi po nemarnem in da je nič ne pride pod noge in v gnoj. Zjedi naj se poškrope z nekoliko slano vodo, da jih živina do čistega požre. Kar je mogoče spraviti za zimsko krmo, naj se spravi, živina naj se pa pase, kolikor je mogoče. Če bo paša ugodna, se bo lahko prihranilo peceje krme. Slamo je vso porabiti za krmo. Tudi ovsene in pšenične pleve naj se po malem mešajo med rezanico in naj se prej nekoliko zmoočijo, da se rezanice primejo. V letih pomanjkanja je vse dobro! Pomagajmo si toraj kolikor-mogoče tudi sami, saj je samopomoč v takih slučajih najbolj izdatna in največ vredna.

Prasičjo meso. Če pitamo prašiče s koruzo, dobimo od njih dobro meso. Drugače je s slanino in klobasami. Slanina je premeška, klobase se tudi premeške in nimajo lepe barve. Prešiči naj se torej le do teže 60 kg pitajo s koruzo, pozneje z drugim žitom.

Naš koledar.

Naznanili smo že cenjenim prijateljem in somišljenikom, da izide i letos naš

„Štajerčev kmetijski koledar“.

Glede vsebine bode čisto gotovo lanskega še prekosil. Najboljši gospodarji na spodnjem Štajerskem in Koroškem so nam že obljubili, da bodejo sodelovali. Priobčili bomo torej v letošnjem koledarju gospodarske članke prve vrste. Vsakdo bode imel lep dobiček od teh člankov. Kajti danes smo pač vsi v tem na jasnem, da mora i kmet čimveč znati. Edino z znanjem si zamore kmet zboljšati svojo bodočnost. Poleg gospodarskih prinesli bomo v koledarju i druge zanimive, večidel statistične članke. Tako hočemo kmetu in sploh delavnemu ljudstvu pokazati, kako stoji razmere po svetu, kakšni napredek je povsod opazovati, kako se ravno najubožnejše sloje najbolj izkorišča. Za zimске večere bomo prinesli celo vrsto lepih povesti, ki bodejo podale zanimive slike iz ljudskega življeja. Nadalje omenimo, da bode obsegal ko-

ledar popolni kalendarij, nadalje seznamek vseh sejmov na Štajerskem in Koroškem ter v sedmih važnih deželah, noticne listke in poštni ter brzojavni tarif. Preskrbeli smo tudi, da bode koledar lepo okrašen z mnogimi slikami. Vse to bode prinašal naš „kmetijski koledar“. Visokost cene ne bode občutno presešla lansko. Velikost pa bode prekosila lansko in ravno tako bode vsebina še večja ter izbornejša. Upamo torej, da se bode nahajal v vsaki napredni kmetijski, obrtniški ali delavski hiši

naš koledar.

Teh par vinarjev lahko vsakdo plača! Zato pa dobi tudi dobro čtivo, ki služi njemu in njegovi družini.

Prosimo tedaj vse naše somišljenike ter prijatelje, da se čimpreje naročijo na

„Štajerčev kmetijski koledar“.

Pošiljal se bode ali proti naprej-plačilu ali pa po poštnem povzetju.

Obenem opozarjamo naše trgovce in obrtnike na važnost

inzeratov

v našem koledarju. Inzerati se prav po ceni računijo in kdor je lansko leto inzeriral, ta bode gotovo to tudi letos storil.

Vsi na delo

tedaj za naš kmetijski napredni koledar.

Nabirajte jubilejne marke!

Kakor znano so izdane v proslavo cesarjevega jubileja posebne poštne marke. Mi prosimo, da nam pošljejo naši somišljeniki že rabljene te poštne znamke. Za veliko število teh znamk dobimo gotovo svoto denarja, ki se bode porabila v napredne šolske namene. Nabirajte torej jubilejske marke in pošljite jih uredništvu „Štajerca“.

Somišljeniki!

Kdor se strinja z našim delom, kdor razume in ceni našo nalogo, kdor ni naprednjak le na jeziku temveč tudi v dejanju, ta mora biti član našega

tiskovnega društva

(Pressverein).

Vsak član tega društva ima posoditi društvu 10 deset kron, ki se vrnejo in ki se tudi obrestujejo. Ta denar torej ni izgubljen, temveč se vrne na zahtevo z 4% obresti. Vsakdo ima lahko več deležev po 10 K, vsakdo pa vplača taki delež tudi lahko po obrokih (ratah).

Društvo ima namen, zaguriti gospodarski, denarni temelj „Štajerca“, povečati list čimbolj, da zamore odgovarjati vsem zahtevam čitateljev, izdajati vsako leto „Štajerčev koledar“, ki bode nudil več koristnega in zabavnega čtiva kakor vsi drugi koledarji, — sploh ima naše tiskovno društvo namen, delati za izobrazbo, poduk, gospodarsko zboljšanje, delati za osvoboditev ljudstva od zatiranja in bede. Vsakdo bode član, kajti izobrazba edino nas dovede do boljše bodočnosti.

Na delo!

Vodstvo tiskovnega društva „Štajerca“ v Ptuj.

Loterijske številke.

Gradec, dne 30. septembra: 27, 52, 73, 41, 29.
Trst, dne 26. septembra: 14, 63, 85, 37, 47.

Naši naročniki in čitatelji dobijo s 1. oktobrom zastoj novi časnik „Illustrirte Uhrenberichte“ z nad 5000 podobami o urah, zlatemu in srebrnemu blagu znane fabrike ur Max Böhm, Dunaj IV. Margaretenstrasse 27/27. Pošljite tedaj Vaš natančni naslov zgorajšni firmi, ki vam bode to ilustrovano knjigo zastoj in poštine prosto vposlala.

Pohištya!

v veliki zalogi, kakor tudi matrace, divani, otroče postelje, posteljne vloge, podzglavnike itd. itd. po najnižji ceni, tudi na obroke. Priporočila P. Sreber v Mariboru, Tegethoffova cesta 23. 642

Močni učence za pekarijo

681 se sprejme v pekariji Masek v Mariboru, koroška ulica 11.

Kovaški pomočnik

se takoj sprejme pri g. Antonu Küntle v Dabravi, Zavrč (Sauritsch). 691

Pridni konjski hlapec,

ki se rabi za gajšica (voznika kruha) se takoj sprejme pri g. Joh. Böhm, umetni mlina v Frauheinu. 697

Pridni mlinarski učence

se takoj proti mesečni plači sprejme pri Joh. Böhm, umetni mlina v Frauheinu. 698

Pekovski učence

se sprejme pri g. Hlitzu Simonitsch, pekovski mojster Zeltweg, Zg. Štajer. 70

Pridni viničar

z 4 do 6 delavskimi moči se sprejme pri vinogradski obrtništvu g. Karola Škubau v Franu. Več se sprejme pri g. Jožefu Wratschka, govcu v Ptuj.

1 kolarski učence 2 pivovarnarska učenca

iz dobrih družin, se sprejmejo. Vpraša se pri kmetijski zadrugi (Landwirtschaftl. Genossenschaft) v Velikonah. 700

Starejši, izkušeni konjski hlapec

se takoj sprejme pri g. Gorjup v Ptuj. 701

Za jesenski in zimski čas

priporočamo našo veliko zalogo manufakturne blaga za moške in ženske obleke, lepe novosti štrikane in židane tihele, odevala, koce in vse drugo.

Blago je novo, frišno, cena znano nizka, postrežba poštena in solidna.

Vsak kdor pride v mesto, naj obiše našo trgovino in se naj prepriča o resnici našega razglasa. S tem se Var priporočamo

L. F. Slawitsch in Heller v Ptuj.

Kupuje se:

puter, jajca, perutnina, sir, smetana, suhe goborehi, med, jaboljka in mošt. — Ponudbe sprejema upravništvo „Štajerca“ pod šifro „Bar Kassa 965“.

Pravo domače platno

za rjuhe in obleko priporočala vedno v veliki zalogi trgovina

Brata Slawitsch v Ptuj (pri mostu Wagplatz).

Izučena

dobra prodajalka,

zmožna nemškega in slovenskega jezika se sprejme pod ugodnimi pogoji za trgovino z mešanin blagom ter branso rezanega blaga (Schnittwaren) pri g. Adolf Orel v Šoštanj.

Svarilo pred osleparjenjem!

Opozorjam cenjene čitatelje tega lista, da posnemajo tuji v zadnjem času zopet moje inzerate ter da prodajajo navadne plehnate ure, ki se jih doli povsod po K 3.— kot prave „železnike Roskopf“. Prave „železnike Roskopf“ ure, katere prodajam že mnogo let v polno zadovoljnost c. k. državnih železnic, se dobijo le z zgorajšno varstveno marko po moji firmi in so vsa druga naznanila navadne sleparije. Moja originalna „železnika Roskopf“ kosta brez sekundnega kazalca K 7.— s sekundnim kazalcem K 8.—, 3 leta garancija. Se pošlje po povzetju

Max Böhm, Dunaj IV. Margaretenstrasse 27/27 urar, sodn. zapris. cenilnik in strokovnjak Katalog s 5000 slikami zastoj in poštine prosto. 692

Jos. Kasimir

trgovina z mešanim blagom

nasproti **W. Sirk's Mill**, in **filijalka** nasproti minoritske cerkve preje **O. Gossner**

PTUJU

prporoča svojo bogato zalogo v špecerijskem, materijalnem, barvnem, galanterijskem. kratkem in reznem blagu. **80% Jesihovo kislino**, lasko, bučno in namizno olje, vse vrste moke, riža, kave, čaja.

Novost !! **Novost !!**

Podagrini kopeljna sol

Lakulus ter klajno apno (Futterkalk) za svinje, zganje v steklenicah ter vse drugo pri najboljši in najcenejši postrežbi.

Čevlji!

Prporoča svojo veliko zalogo vsakovrstnih obuval, kakor moških, ženskih in otroških čevljev domačega in tovarniškega dela po vsakovrstni ceni. Vse to se dobi in kupi pri gospodu **Ivan Berna**, Gosposka ulica št. 6 v Celju. 408

Pri letošnji draginji

se zamore štediti le pri dobrem nakupu. Pokrijte torej svojo potrebo na perilu za posteljni in telo, na oblekah za gospode, dame in otroke, na potrebščinah za neveste samo direktno pri fabrikanu. Pišite nam in pošljemo vam

zastonj

in poštine prosto naš najnovejši krasno ilustrovani umetno tiskani katalog. Iz njega priporočamo posebno:

44 vinarjev Ostanki (resti) 44 vinarjev
pri metru **brez napak** pri metru

6-12 m dolgi po izvolitvi v lodnu, barhentu za obleke, flanelu za srajce, stožih za zimsko obleko, čaj za postelj, oksford, plavi druk, pik, stožih za bluze, čaj za predpasnike, antije, vse garantirano čisto-barvno.

Zenske bluze v voljni ali barhentu, moderno, solidne, vse velikosti od K 350 naprej.
Zenske trikotne srajce zelo gorke . . . . . od K 230 naprej
Zenske trikotne hlače, mehke za zimo . . . . . od K 170
Zenske trikotne srajce z ovrtnikom ali brez . . . . . od K 2—
Zenske trikotne spodnje hlače, debele in gorke . . . . . od K 150
Ladni mantelji za dečke za 6-12 letne . . . . . od K 650
Moški lodni mantelji za vsako velikost . . . . . od K 1140
Moški lodni mantelji za vsako velikost . . . . . od K 650
Zenske zgorajna krila, najboljše snit . . . . . od K 3—
Dobre težke dečke za konje, krijejo celega konja od K 3—
in mnogo drugega. Pišite po katalog na 683

Gebr. Reichart, fabrikanti Dornbirn 20, Vorarlberg.

Sadni sejem v Gradcu

dne 6., 7. in 8. oktobra, ter 3., 4. in 5. novembra 1908

Keplerstrasse št. 114.

Prosti vstop.

Dr. Franz Graf, župan.

!!Puške!!

Lancaster od K 26—, flobert-puške od K 8-50, pištole od K 1-50, samokresi od 5—, Popravljanje po ceni. 587

— Cenik s slikami franko. —

F. Dušek, Opočno

št. 104 na državni železnici, Češko.

Varstveni list

v znesku K 3—

Od 1. oktobra do 1. decembra 1908 se ta varstveni list (Gutschein) v znesku K 3— pri pisni naročbi v najmanjši svoti K 30— nakrat proti vpošiljavi za K 3— v plačilo vzame. Poleg tega dobi vsak naročitelj lepi koledar zastonj

Max Böhnel, Dunaj
IV. Margaretenstrasse št. 27/27.

Zaloga ur, zlatega in srebrnega blaga.

Zahtevajte moj glavni katalog z 5.000 podobami zastonj in poštine prosto. 695

Samo pravi je lo

Thierry-balzam

zeleno in rdečo kot znamko. Najmanj se pošlje 12/2 ali 6/1 ali patent polna družinska steklenica K 5—. Zaboj zastonj.

Thierry centifolij-mazilo

Najmanj se pošlje 2 doze K 3-60. Zaboj zastonj. Povsodi priznana kot najboljša domača sredstva proti bolečinam, pečenje v želodcu, krč, kašlju, hripavosti, vnetju, ranami itd. — Naslov za naročbe in denar:

A. Thierry, apoteka k angelj-varubu v Pregradi pri Rogatcu. 237

Zalogo v največjih apotekah.

Meščanska parna žaga.

Na novem lentnem trgu (Lendplatz) v Ptuju zraven kralnice in plinarske hiše postavljena je nova parna žaga vsakemu v perabo. Vsakemu se les hlodi, itd. po zahtevi takej rasaga. Vsakdo pa sme tudi sam oblati, vrtati in spahati i. t. d. 68

Pozor, gospodje in mladeniči!

V svoji lekarniški praksi, ki jo izvršujem že več nego 30 let, se mi je posrečilo iznajti najboljšo sredstvo za rast brk, brade in proti izpadanju brk in las in to je **KAPILOR št. 1**. On deluje, da lasje in brke postanejo gosti in dolgi, odstranjuje praljanje in vsako drugo kožno bolezen glave. Naroči naj si vsaka družina. Imam mnogo priznalic in zahvalnic. Stane franko na vsako pošto 1 lonček 3 K 60 h. 2 lončka 5 K.

Naročajte samo pri meni pod naslovom **Peter Jurišič** 679
lekarnar v Pakracu št. 200 v Slavoniji.

Lepo posestvo

pri Mariboru s hišo in gospodarskim poslopjem, vse v dobrem stanu, s fundus instructus, 19 oralov zemlje, lepi sadonosnik, polja, gozd, se proda za 24.000 kron; lahko ostane na posestvu 10.000 kron; proda se zaradi smrti. Vpraša se pri upravi „Štajerca“. 702

Dojilja (Amme)

v Ormužu ali Ptuj se išče za novorojenčka, katera ga vzame k sebi. Ponudbe s priloženim zdravniškim spričevalom in naznanilom zahtevanega plačila se naj pošljejo gospej 685

Anna Landner,
hebamka v Gradcu, Burggasse št. 8.

Ugodna prodaja

Zavoljo visoke starosti, se pod ugodnimi pogoji proda lepo zaokroženo posestvo v krasni, imoviti okolici, čisto blizu železniške postaje, oddaljeno samo 1/2 ure od dveh župnih cerkev. Posestvo obsega prilično sedem oralov zemlje s travniki, njivami zrelih gozdom. Na posestvu se nahaja in se ž njim proda stara dobro idoča gostilna, s kegljiščem, prodaja tobaka, pekarija, mlatilnica, sadni mlin, preša, slamoreznica, lastna elektrarna za rezsvetlavo, mlin, žaga z okrožno žago, žična železnica za spravlanje lesa. Ker ima posestvo veliko vodno silo, je zavoljo svoje bližine pri železnici posebno pripravno za večjo tovarno. — Ponudbe **Jakobu Rižniku**, pri Sv. Lovrencu na koroki železnici ali pa **dr. Radoslavu Pipuš**, odvetnik v Mariboru. 688

Varstvena marka „Anker“

Liniment Caspici comp.

nsdomestilo za

anker-pain-expeller

je znano kot odpoljajoče, izvrstno in bolečine odstranjajoče sredstvo pri prehladu itd. Dobi se v vseh apotekah po 80 h, 140 in K 2—. Pri nakupu tega priljubljenega domačega sredstva naj se pazi na originalne steklenice s skatljah z našo varstveno znamko „Anker“, potem se dobi pristno to sredstvo.

Dr. Richter-jeva apoteka „zlati lev“

v Pragi, Elisabetstr. št. 5 nov.

Razpošilja se vsak dan. 690

Prodaja vinskega mošta

novoga sladkega — vinski mošt iz lastnih goric — po kakovosti

Cene: 100 litrov 32 kron || Najboljši muškataljski vinski mošt
100 „ 40 „ || 100 litrov 56 kron v sodcih po
100 „ 48 „ || 60 litrov naprej.

Po vagonih ceneje! Prodaja 687

F. C. Schwab v Ptuj.

Vinogradniška zadruga (Weinbaugenossenschaft) v Ptuj

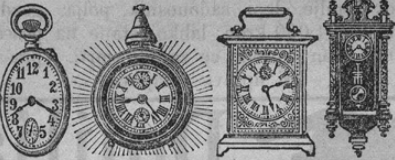
kupuje 689
nepokvarjeni letošnji vinski mošt po najboljših cenah.

Pojasnila daje in ponudbe sprejema načelnik zadruge, gospod podžupan **Joh. Steudte** v Ptuj.

5000 ur zastonj

katalog pošljem vsakomur brez plačila zastonj in prosto.

Rok. pat. 3—	Kron	Budilnica 240	Kron	J. budilnica 8—	Kron	Ura na pen-	Kron
Sreb. Rok. 6—		Svetla (11. 3—)		Schlagw. 8—		delj 70 cm. 7—	
Zel. b. Ros. 7—		Stolp. zvon. 5—		Godla . . 10—		Stolp. zvon. 9—	
Sreb. dvojni mantaj 8—		kuhinj. ura 3—		6 valčkov. 12—		Zgodba . . 12—	

Original Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfa, c. h. izkuseno, od K 13—; srebrno in zlato blago po originalnih fabriških cenah. 3 leta garancija. Izmenjava ali denar nazaj

Max Böhnell, Dunaj

IV. Margaretenstrasse 27/27 v lastni hiši.
Zapraveženi cenilec in strokovnjak. Največja in najstarejša
trdka Osmovana l. 1840.
5000 slik-katalog zastonj in poštnine prosto. 694

Božične premije.

Vsak p. t. kupec, ki v času od 1. septembra do 30. novembra naroči pismeno najmanjše za 40 K nakrat, dobi eno švicarsko zistem Roskopf patent-anker-remontar-uro šte. 4060 v vrednosti K 5— s 3-letno pismeno garancijo.

Kdor naredi tako naročilo v najmanjši svoti K 60— nakrat, dobi eno švicarsko zistem Roskopf patent-anker-remontar-uro šte. 4060 v vrednosti K 5— s 3-letno pismeno garancijo.

Taisti kupec, ki v času od 1. septembra do 15. decembra naredi pismeno naročilo v najmanjši svoti od K 20— nakrat, dobi eno angelsko zvonjenje za božično drevesce šte. 1 v vrednosti K 1-50.

Poleg tega dobi vsak naročitelj 96 strani močni koledar za l. 1909 zastonj. Onim naročilom, ki pridejo po označenem času (po 30. novembra oz. 15. decembru) se te gratis-premije na noben način ne podelijo.

Priloga nam pošlje zlasti božična naročila že v mesecih september, oktober, november.

Prva tovarna ur v Brüxu št. 1574 (Češko).

Mej 200 strani močni, 3000 podob obsegajoči glavni cenik se po zahtevi vsakomur zastonj in poštnine prosto pošlje. 625

Vzdržanje zdravega

želodca

temelji v glavnem v vzdržanju pospeševanju, in urejanju prebavljenja ter odstranjenju neprijetnega zamašenja (Stuhiverstopfung). Dobro, iz zdravilnih zelenjav pripravljeno, apetit in prebavljanje, pospešujoče sredstvo, ki odstrani znane posledice nezmernosti, napačne diete, prehlajenja, zamašenja, sestava prebavne kisline n. p. „Sodbrennen“, napenjanje itd. in krčne bolečine odstrani in zmanjša dr. Rosa balsam za želodec iz apoteke B. Fragner v Pragi.

Svarilo! Vsi deli zavitka nosijo poštavno deponirano varstveno marko.

Glavni depot: Apoteka

B. FRAGNER, e. kr. dvorni liferant

„zum schwarzen Adler“ PRAGA, Kleinsseite 203 kot Nerudacesta.

Postna pošiljatev vsak dan.

1 cela steklenica 2 K, 1/2 stekl. 1 K. Po pošti proti naprej pošiljavi K 1-50 se 1 malo steklenico, K 2-80 pa 1 veliko steklenico, K 4-70 2 veliki, K 8— 4 velike, K 22— 14 velikih steklenic franko vseh stacionov Avstro-Ogrske pošilja. Depoti v apotekah avstrijskih.

V Mariboru, Pfarrhofgasse hšt. 7 (blizu glavne pošte) ustanovil se je

koncesijovani urad

za navodila in pojasnila v vojaških zadevah, posebno pa glede oproščanja (franje) vojaške službe. 621

Red Star Line Antwerpen

v Ameriko.

Prve vrste parobrodi. — Naravnost brez prekladanja v New-York in v Filadelfijo. — Dobra hrana. — Izborna oprava na ladji. — Nizke vožne cene

103 pojasnila daje

Red Star Line, 20, Wiedener Gürtel na Dunaji ali

Franc Dolenc, konc. agent
v Ljubljani, Kolodvorske ulice šte. 41.

Budilnica s stolpovim zvonjenjem K 6-50

z zvonovi kakor v stolpu

I-a kvaliteta, 3 teži, bije cele in polovične ure, budi z močno glavnim stolpovim zvonom, cifernica ki sveti po noči, lepo polirano okvirje, meri 30 cm.

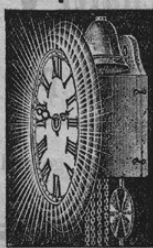
K 6-50

3 leta garancija. Pošiljatev po povzetju.

Max Böhnell, Dunaj

IV. Margaretenstrasse 27/27.

Katalog s 5000 slikami zastonj in poštnine prosto. 690

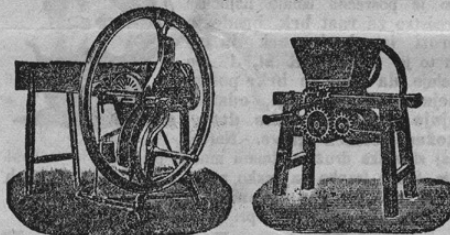
V ptujskem mestnem soparnem kopališču

se dobijo odsihmal kopele s hlaponom po sledenih jako znižanih cenah. Vsak navaden dan ob 1 uri popoldan in vsako nedeljo in vsak praznik ob 1/2 uri predpoldan za 60 vin. (30 krajcarjev.) 378

Vodstvo ptujskega mestnega kopališča (Pettauer Badeanstalt).

Fabrika kmetskih in vinogradniških mašin

Jos. Dangel's nasled. v Gleisdorfu (Štajersko)

priloga najnovejše vitale mlatilne stroje, stroje za rezanje krme, šrot-mline, za rezanje repe, rebler za koruzo, sesalnice za gnojnico, trijerje, stroje za mah, grablje za mrvo, ročne grablje (Handschlepp- und Pferdeheurechen) za mrvo obračati, stroj za košnjo trave in žitja, najnovejše gleisdorfske sadne mline v kamenitih valčkih zacinane, hidravlične preše, preše za sadje in vino. (Orig. Oberdruck Differenzial Hebelpresswerke) patent „Duchscher“, dajo največ tekočine, se dobijo le pri meni. Angleške nože (Gusstahl), rezervne dele, prodaja mašin na čas in garancijo. — Cenik zastonj in franko. 433

Gospodska ulica št. 11. — Herengasse Nr. 11

Karl Kasper

trgovina z mešanim blagom in ces. kr. skladišče smodnik

v Ptujju šte. II

priloga pri najnižji ceni: kavo surovo in žgano olje, riž, sladkor, čaj, rum, vonjave, petrolej, milo, kakor vsakovrstno drugo špecerijsko blago nadalje priloga raznesilni smodnik, črni in rjavi smodnik za lovcve, posebno fini lovski smodnik, škatalah, drobni svinec, kapice, patrone za puške, revolverje i t. d. — Glavna zaloga **Tomaževa žilindra kajnita 40%-no kalijevu sol** za gnojenje travnikov, njiv, za jesen in spomlad. — Prodaja žveplenokislega amonjaka in superfosfata za gnojenje vinogradov. — Postrežba jako urna in solidna.

Pozor! Čitaj! Pozor!

Pakraške želodčne

kapljice.

Staro slovito, izvrstno delujoče sredstvo pri boleznih v želodcu in črevih, — osobito se priloga — pri zaprtju in nerednem odvajanju — pehanju, — kongestiji — pomankanju teka, krčih itd. Nedoseženo sredstvo za vzdržanje dobrega prebavljanja.

Delovanje izvrstno, vspeh sigurn. Cena je za 12 steklenic (1 dvanajstorična) 5 K franko na vsako pošto po povzetju ali če se pošlje denar naprej. Manj kot 12 steklenic se ne pošilja. Prisimo, da se naroča naravnost od:

P. Jurišiča,

178 lekarnarja v Pakracu st. 200 (Slavonija).

Hranilnica (Sparkassa)

vlad. državnega mesta

Ptuj

Vstanovljena leta

1862.

Čekovnemu računu št. 808051 pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu.

Mestni de-narni zavod.

Giro konto pri podružnici avst. ogeršk. banke v Gradcu.

Uradne ure za poslovanje s strankami ob delavnih od 8—12 ura.

Občente z avst. ogerške banke.

priloga se glede vsakega med hranilnične zadeve spada jednega posredovanja, istotako tudi za posredovanje vsakršnega posla z avst. ogeršk. banke.

Strankam se med uradnimi urami radovaljno in brezplačno vsaka zadeva pojasni in po vsem vstreže.

Ravnateljstvo